

RP 191/2008 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om statsandelar till kommunerna ändras så att i lagen tas in en bestämmelse enligt vilken den allmänna statsandel som beviljas kommunerna 2009 ökas eller minskas i syfte att jämna ut de ändringar i kommunernas inkomster som sker på grund av de lättnader i beskattningen av arbete och den höjning av pensionsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen som ska genomföras i samband med 2009 års beskattning. Denna utjämning görs

efter det att de förlorade skatteinkomster för kommunerna som ovan nämnda åtgärder ger upphov till har kompenserats kommunerna i sin helhet i form av lika stora tillägg per invånare till statsandelarna för social- och hälsovården.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2009, och den tillämpas när den allmänna statsandelen för 2009 beviljas.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

Staten har beslutat om lättnader i beskattningen 2009. Lättnaderna i beskattningen minskar kommunernas skatteinkomster. Enligt regeringsprogrammet för Matti Vanhans andra regering får kommunerna full kompensation för eventuella ändringar i deras skattebas.

De ovan nämnda förlusterna av skatteinkomster kompenseras kommunerna genom en höjning av statsandelsprocenten för social- och hälsovården med 2,34 procentenheter från 2009 på det sätt som föreslås i regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 18 § i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (RP 111/2008 rd). Statsandelarna för social- och hälsovården ökar genom denna åtgärd med 374 miljoner euro. Denna höjning av statsandelen kompenserar på totalnivå den kommunala sektorn för förlusten av skatteinkomster. I kompensationen har man beaktat lättnaderna i beskattningen av arbete och inflationsjusteringen i anslutning därtill (143 miljoner euro), omvandlingen av det tidigare förvärvsinkomstavdraget inom statsbeskattningen till ett arbetsinkomstavdrag (93 miljoner euro), lättnaderna i beskattningen av pensionsinkomster (131 miljoner euro), höjningen av hushållsavdraget (24 miljoner euro) och höjningen av självriskan för resekostnadsavdraget (—17 miljoner euro).

Kommunernas förlust av skatteinkomster på grund av lättnaderna i beskattningen av arbete uppgår till sammanlagt 236 miljoner euro och förlusterna av skatteinkomster på grund av höjningarna av pensionsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen uppgår till sammanlagt 131 miljoner euro. Den sammanlagda förlusten av skatteinkomster för kommunerna på grund av dessa lättnader i beskattningen uppgår således från 2009 till 367 miljoner euro. I detta belopp har de ovan nämnda höjningarna av hushållsavdraget och självriskan för resekostnadsavdraget inte beaktats.

Eftersom statsandelarna för social- och hälsovården höjs med ett lika stort belopp per invånare i alla kommuner, motsvarar höj-

ningen inte i alla kommuner den förlust av skatteinkomster som uppstår för kommunerna från ingången av 2009. I vissa kommuner blir kompensationen i form av statsandelar större än de förlorade skatteinkomsterna, medan förlusten av skatteinkomster i andra kommuner kan vara till och med betydligt större än den kompensation som fås via statsandelarna.

På grund av detta föreslås det i propositionen att de ändringar i kommunernas inkomster som beror på att förlorade skatteinkomster kompenseras genom höjda statsandelar ska jämnas ut genom en ökning eller minskning av den allmänna statsandelen till kommunerna. Det föreslås att denna utjämning görs så att ändringarna i inkomsterna enligt de uppgifter som finns till hands vid beräkningen blir så små som möjligt på kommunnivå i jämförelse med uppgifterna för beräkningen 2009. Ändringarna i den allmänna statsandelen räknas när det gäller de förlorade skatteinkomsterna ut med hjälp av skatteuppgifterna för 2007 samt skattesatsen och invånarantalet 2008. Kompensationen är slutgiltig och kommer inte att justeras enligt den slutliga beskattningen för 2009.

Det föreslås att det utfärdas bestämmelser om korrigeringsposterna för den allmänna statsandelen genom en ny 12 c § i lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996). Det föreslås att ökningen och minskningen av den allmänna statsandelen i praktiken ska räknas ut på nedanstående sätt. Om kommunens förlust av skatteinkomster är större än 69,2 euro per invånare, ökas kommunens allmänna statsandel per invånare med det belopp som fås genom att 69,2 euro per invånare dras av från förlusten av skatteinkomster per invånare. Om kommunens förlust av skatteinkomster är mindre än 69,2 euro per invånare, dras det belopp per invånare av från kommunens allmänna statsandel som fås genom att kommunens förlust av skatteinkomster per invånare dras av från 69,2 euro.

Det ovan nämnda beloppet 69,2 euro per invånare är uträknat på basis av den höjning av statsandelarna för social- och hälsovården som är kompensation till kommunerna för förlorade skatteinkomster, och det motsvarar

kommunernas förlust på sammanlagt 367 miljoner euro i skatteinkomster till följd av de ovan nämnda lättnaderna i beskattningen av arbete och höjningarna av pensionsinkomststavadraget vid kommunalbeskattningen.

De sammanlagda ökningarna och minskningarna av den allmänna statsandelen ska vara lika stora på riksnivå.

De korrigeringsposter för den allmänna statsandelen som föreslås i denna proposition ska beviljas och betalas som en del av den allmänna statsandelen. Den allmänna statsandelen för 2009 beviljas i december 2008 och statsandelarna betalas månadsvis i lika stora poster.

2 Propositionens konsekvenser

Eftersom de sammanlagda ökningarna och minskningarna av den allmänna statsandelen ska vara lika stora på riksnivå, har propositionen inga konsekvenser för det sammanlagda beloppet av den allmänna statsandelen och inte heller för kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna.

Ökningarna och minskningarna av den allmänna statsandelen blir sammanlagt ca 30 miljoner euro. Dessa korrigeringsposter förs in som en sista post i uträkningen av den allmänna statsandelen och påverkar på så sätt inte de övriga beräkningsgrunderna för den allmänna statsandelen, till exempel höjningen av den allmänna statsandelen på grund av avsides läge.

Den ändring av den allmänna statsandelen som görs för varje kommun grundar sig på beräkningen av hur skatteinkomsterna kommer att minska i kommunerna och på den

ökning av statsandelarna för social- och hälsovården som respektive kommun får.

Den föreslagna lagen ska tillämpas 2009. Kompensationen för kommunernas förlust av skatteinkomster efter 2009 utreds i samband med den statsandelsreform som är under beredning och som avses träda i kraft vid ingången av 2010.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet. Finlands Kommunförbund har hörts i fråga om förslaget till proposition. Finlands Kommunförbund godkänner lösningen för 2009.

4 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

Propositionen har samband med regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 18 § i lagen om planering av och statsandel för social och hälsovården (RP 111/2008 rd), som överlämnats separat till riksdagen.

5 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 2009 och den tillämpas vid beviljandet av den allmänna statsandelen för 2009.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen av den 20 december 1996 om statsandelar till kommunerna (1147/1996) en ny 12 c § som följer:

12 c §

Beaktande av 2009 års skattelättnader i statsandelarna

För de förlorade skatteinkomster som följer av de lättnader i beskattningen av arbete och den höjning av pensionsinkomstavrdraget vid kommunalbeskattningen som genomförs vid beskattningen för 2009 ersätts kommunerna i första hand genom ökade statsandelar för social- och hälsovården i enlighet med bestämmelserna i lagen om ändring av 18 § i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/2008).

Om förlusten av skatteinkomster för kommunen efter den ökning av statsandelen som avses i 1 mom. är större än 69,2 euro per invånare, ökas kommunens allmänna statsandel per invånare med det belopp som

fås genom att 69,2 euro per invånare dras av från förlusten av skatteinkomster per invånare. Om kommunens förlust av skatteinkomster är mindre än 69,2 euro per invånare, dras det belopp per invånare av från kommunens allmänna statsandel som fås genom att kommunens förlust av skatteinkomster per invånare dras av från 69,2 euro. De sammanlagda ökningarna och minskningarna av den allmänna statsandelen ska vara lika stora på riksnivå. När ändringen av den allmänna statsandelen beräknas tillämpas skatteuppgifterna för 2007 samt skattesatsen och invånarantalet 2008.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 7 november 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Förvaltnings- och kommunminister *Mari Kiviniemi*